

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри обліку та аудиту
Державного податкового університету
Сторожук Тетяни Миколаївни
на дисертаційну роботу Дриманової Людмили Миколаївни
на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції
лісівництва»
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 071 Облік і оподаткування,
галузі знань 07 Управління та адміністрування

Актуальність теми дослідження. Одним із ключових питань організації ведення лісового господарства є управління лісовими ресурсами, основою якого є достовірна облікова та аналітична інформація. Питання обліку продукції лісівництва, особливо в умовах зростаючої екологічної відповідальності та потреб у сталому розвитку, є нагальним завданням для підприємств цієї галузі. Розвиток ринку продукції лісівництва також вимагає прозорості та точності в облікових процедурах, що підкреслює важливість теми дослідження. Нині достатньо висвітленими є питання облікового відображення готової продукції, проте недостатньо дослідженим залишаються питання бухгалтерського обліку готової продукції із врахування специфіки лісового господарства.

Тому, для забезпечення ефективності діяльності підприємств лісового господарства та досягнення сталого розвитку лісової галузі необхідним є удосконалення бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень і розробок Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідних тем: «Сучасні тенденції, новації та перспективи розвитку обліку та оподаткування підприємств, організацій, установ» (номер державної реєстрації 0118U100367,

2019-2022), у межах зазначеної теми автором досліджено особливості облікового відображення готової продукції лісівництва в сучасних умовах господарювання; «Удосконалення обліку та оподаткування суб'єктів господарювання в умовах сучасних концепцій управління та глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0122U201989, 2023-2026), де автором удосконалено перелік форм первинних документів щодо обліку операцій з виробництва та реалізації готової продукції підприємств лісового господарства у частині відображення деревних відходів.

Дисертаційна робота Дриманової Л.М. добре спланована і продумана, а сформульовані теоретичні положення, наукові погляди, висновки та практичні рекомендації в повній мірі відповідають усім вимогам, що ставляться до такого виду наукових досліджень. Завдяки професійному підходу здобувачки до написання дисертаційного дослідження, воно є належно обґрунтованим й містить достатню кількість елементів наукової новизни.

Дриманова Л.М. опрацювала значну кількість вітчизняних і зарубіжних наукових праць за проблематикою дослідження та великий об'єм аналітичних даних вітчизняних й світових інформаційно-статистичних ресурсів (зокрема, Державної служби статистики України, Державного агентства лісових ресурсів України, Міністерства економіки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Європейської служби статистики, ФАО, Вінницького обласного спеціалізованого комунального лісового підприємства «Віноблагроліс»).

Отримані автором наукові результати та висновки дисертаційної роботи характеризуються високим рівнем обґрунтованості та актуальності, про що свідчить їх апробація на семи міжнародних та українських конференціях.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробці теоретико-методичних та організаційних положень формування системи бухгалтерського обліку виробництва та реалізації готової продукції лісівництва. До найбільш значущих наукових здобутків автора можна віднести:

- розробку теоретико-методичної конструкції підвищення інформативності облікового відображення готової продукції лісівництва, у якій взаємопов'язано теоретичну та практичну підсистеми для формування якісного інформаційно-аналітичного простору в контексті реалізації концепції сталого розвитку;

- удосконалення класифікації готової продукції лісівництва за господарською цінністю та економічними вигодами від використання (на основну, супутню і побічну), та співставлення її з наявною класифікацією продукції лісівництва за лісогосподарськими процесами, що дозволить відображати її у двох аналітичних розрізах;

- документальне забезпечення надходження та руху готової продукції лісівництва через розробку первинного документу (Акту приймання-передачі основної, супутньої та побічної лісо- і пилопродукції), а також облікових реєстрів (Реєстру надходження та вибуття готової продукції лісівництва на склад; Відомості заготівлі основної, супутньої та побічної лісо- і пилопродукції);

- методику формування й відображення в бухгалтерському обліку готової продукції лісівництва з введенням субрахунків до рахунку 26 «Готова продукція»;

- формування внутрішньої звітності підприємств лісового господарства шляхом розробки Звіту про виробництво та реалізацію продукції лісозаготівлі та Звіту про виробництво та реалізацію продукції лісопереробки;

- удосконалення положення про облікову політику лісогосподарських підприємств у частині розширення методичної складової щодо облікового відображення на рахунку 26 готової продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах;

- доповнення НП(С)БО 30 «Біологічні активи» у частині загальних положень шляхом поширення його дії на діяльність підприємств лісового господарства, а також внесення змін до додатку Стандарту щодо визначення переліку продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах.

Дослідження мають науково-теоретичне та практичне значення. Підтвердженням цьому є представлені документи про впровадження окремих його результатів у практичну діяльність Департаменту агропромислового розвитку Вінницької обласної військової адміністрації зокрема, пропозиції щодо удосконалення форм фінансової та статистичної звітності підприємств лісового господарства у частині відображення готової продукції лісівництва (довідка № 01.1-27/2239 від 29.12.2023 р.); Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісового підприємства «Віноблагроліс», зокрема, прийнято до уваги запропоновані організаційно-методичні розробки, спрямовані на удосконалення методичних підходів до облікового відображення процесу виробництва та реалізації готової продукції лісівництва (довідка № 675 від 29.12.2023 р.); Філії «Вінницьке лісове господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України» щодо удосконалення методики формування і облікового відображення готової продукції підприємств лісового господарства з введенням субрахунків до рахунку 26 «Готова продукція» (довідка від 10.10.2024 р.).

Розробки автора використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету при викладанні навчальної дисципліни «Фінансовий облік». Практичне значення одержаних наукових результатів зумовило їхнє впровадження у навчально-методичний процес та наукову роботу кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки (довідка № 01.1-59-1399 від 13.12.2023 р.).

Поставлені у роботі завдання дослідження виконані, що дозволило досягти його мети.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

У вступі здобувачка обґрунтовує актуальність теми дослідження, визначає мету та завдання дослідження, його об'єкт і предмет, вказує методи дослідження, окреслює наукову новизну і практичну цінність отриманих результатів.

У розділі 1 «Теоретичні аспекти облікового відображення виробництва та реалізації готової продукції лісівництва» авторка ідентифікувала проблемні аспекти розвитку лісового господарства та виявила прогалини в інформаційному забезпеченні, які унеможливають точність та достовірність бухгалтерського обліку у цій галузі. Особливої уваги заслуговує запропоноване уточнення сутності категорії «готова продукція лісівництва», а також удосконалення класифікації готової продукції лісівництва для потреб управління за господарською цінністю та економічними вигодами від використання (на основну, супутню і побічну), та співставлення її з наявною класифікацією продукції лісівництва за лісогосподарськими процесами, що забезпечить користувачів інформацією щодо розподілу наявної продукції лісівництва у двох аналітичних розрізах одночасно.

Розділ 2 «Сучасний стан бухгалтерського обліку операцій з готовою продукцією лісівництва» присвячений удосконаленню системи документування й узагальнення інформації щодо готової продукції лісівництва, а також удосконаленню внутрішньої звітності підприємств лісового господарства. Заслуговують на особливу увагу пропозиції авторки щодо введення до рахунку 26 «Готова продукція» субрахунків з врахуванням специфіки лісового господарства та ведення обліку за подвійними аналітичними розрізами, що зазначено у положеннях наукової новизни, відображених у розділі 1 дисертаційного дослідження, а також у розроблених у роботі первинному документі, облікових регістрах та формах внутрішньої звітності.

У розділі 3 «Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва» на прикладі підприємства лісового господарства удосконалено розпорядчий документ про облікову політику, також здобувачкою виявлено проблему неспівставності облікових даних через те, що НП(С)БО 30 «Біологічні активи» не враховує специфіки лісогосподарської діяльності, виходячи з цього нею запропоновано модифікацію до вказаного Стандарту. Особливу цінність має розробка

авторкою теоретико-методичної конструкції облікового відображення готової продукції лісівництва, призначення якої у першу чергу підвищити інформативність бухгалтерського обліку виробництва та реалізації продукції лісівництва через взаємозв'язок теоретичної та практичної підсистем.

Висновки й рекомендації, які запропоновано у дисертаційній роботі, мають відповідне обґрунтування та витікають зі змісту роботи. Зміст публікацій дисертантки у фахових наукових виданнях відповідають темі роботи та містять основні її положення. Загальна кількість та обсяг публікацій за темою роботи відповідає існуючим вимогам. Тема дисертаційної роботи відповідає сучасним вимогам наукової спільноти та є актуальною.

Ознайомлення з дисертацією Дриманової Л.М. та її науковими працями за темою дослідження підтверджує дотримання дисертанткою принципів та норм академічної доброчесності. Використані у роботі матеріали і висловлювання інших авторів включають відповідні посилання на їх джерела, що відображає коректність підходу авторки до цитування використаного тексту, цифрових даних та ілюстрацій. У дослідженні відсутні випадки академічного плагіату, фабрикації й порушення академічної доброчесності.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Мова та стиль викладення результатів. Дисертація відповідає загальноприйнятим вимогам до наукових робіт, має чітку структуру, що включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота оформлена відповідно до академічних стандартів та виконана українською мовою.

Обсяг основного тексту складає 171 сторінку, включаючи 31 таблицю та 34 рисунки. Список використаних джерел включає 108 найменувань, викладених на 12 сторінках. Загальний обсяг дисертаційної роботи складає 187 сторінок.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

За результатами дослідження автором опубліковано 13 наукових праць

загальним обсягом 6,31 ум. друк. арк. (власний доробок автора 5,61 ум. друк. арк.), у тому числі 4,33 ум. друк. арк. – у наукових фахових виданнях України; 1,28 ум. друк. арк. – в інших виданнях. У сукупності все це засвідчує достатню апробацію матеріалів дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

У цілому дисертаційна робота формує позитивне враження, а представлені у ній положення та результати дослідження заслуговують на позитивну оцінку. Разом із цим, окремі положення дисертаційної роботи є дискусійними або такими, до яких виникають зауваження, а саме:

1. Додаткового уточнення потребує табл. 2.5 «Основні аспекти обліку виробництва і реалізації продукції лісівництва» (с. 93), адже подані в таблиці пункти не висвітлюють особливостей обліку продукції лісівництва, особливо частина про реалізацію продукції лісівництва.

2. Недостатньо розкрито питання щодо того, яким чином удосконалено внутрішню звітність підприємств лісового господарства у п. 2.3 (с. 106-117). Авторка пропонує форми Звітів про виробництво та реалізацію продукції лісозаготівлі та лісопереробки без окреслення користувачів таких форм звітності.

3. У пп. 1.2 та 1.3 дисертаційної роботи відображено підходи до трактування поняття готової продукції з врахуванням особливостей лісового господарства та її класифікації вітчизняними вченими, проте відсутні підходи зарубіжних науковці. Це б значно підвищило теоретико-методичне значення дослідження, здійсненого у дисертації.

Наведені зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер, тому в цілому не впливають на позитивну оцінку результатів виконаного дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва» є цілісною, актуальною, логічно побудованою та структурованою науковою працею, що враховує теоретико-методичні й практичні підходи до удосконалення бухгалтерського обліку виробництва та

реалізації продукції лісівництва. Мету дослідження досягнуто, поставлені завдання вирішено. Отримані результати та висновки достатньою мірою обґрунтовані, містять наукову новизну, мають теоретичну та практичну цінність.

Враховуючи вищезазначені фактори, вважаю, що дисертаційна робота Дриманової Людмили Миколаївни на тему: «Бухгалтерський облік виробництва та реалізації продукції лісівництва» відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктор філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та вимогам наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор Дриманова Л.М. заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 07 Управління та адміністрування зі спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та аудиту

Державного податкового

університету

Тетяна СТОРОЖУК

